

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนประสิทธิผลและผลได้ทางมนุษยของผู้ป่วยนอกโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรงพยาบาลแม่เมาะ จังหวัดลำปางโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองแบบไปข้างหน้า ดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่าง วันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 - 31 มกราคม 2547 โดยแบ่งผู้ป่วยเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มควบคุม คือกลุ่มที่ไม่ได้รับการบริหารทางเภสัชกรรม และกลุ่มทดลอง คือกลุ่มที่ได้รับการบริหารทางเภสัชกรรม

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มที่ไม่ได้รับการบริหารทางเภสัชกรรมมีต้นทุนรวม 50,620 บาท เป็นต้นทุนทางตรง 47,000 บาท (ร้อยละ 92.85) และต้นทุนทางอ้อม 3,620 บาท (ร้อยละ 7.15) โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 1,265.50 บาทต่อราย ส่วนกลุ่มที่ได้รับการบริหารทางเภสัชกรรม มีต้นทุนรวม 52,698 บาท เป็นต้นทุนทางตรง 48,838 บาท (ร้อยละ 92.68) และต้นทุนทางอ้อม 3,860 บาท (ร้อยละ 7.32) โดยมีต้นทุนเฉลี่ย 1,317.45 บาทต่อราย

การให้การบริหารทางเภสัชกรรมมีผลลดจำนวนผู้ป่วยและจำนวนครั้งจากปัญหาการใช้ยา พบว่าผู้ป่วย 19 ราย และจำนวน 83 ปัญหา ลดลงในกลุ่มที่ได้รับการบริหารทางเภสัชกรรม แต่ผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการบริหารทางเภสัชกรรม พบปัญหาลดลงในผู้ป่วย 2 ราย และจำนวนปัญหา 20 ปัญหา ซึ่งจำนวนครั้งของปัญหาที่ลดลงระหว่างผู้ป่วยทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p \text{ value} < 0.001$ )

ผลของการประเมินต้นทุนประสิทธิผล เมื่อประสิทธิผลคือจำนวนผู้ป่วย พบว่ากลุ่มที่ได้รับการบริหารทางเภสัชกรรมมีอัตราส่วนต้นทุนต่อประสิทธิผลน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการบริหารทางเภสัชกรรม (2,773.58 เทียบกับ 25,310 บาทต่อราย) ส่วนต้นทุนต่อประสิทธิผลในการลดจำนวนครั้งของปัญหาในการใช้ยา เมื่อประสิทธิผลคือจำนวนครั้ง พบว่ากลุ่มที่ได้รับการบริหารทางเภสัชกรรมมีอัตราส่วนต้นทุนต่อประสิทธิผลที่น้อยกว่าเช่นกัน (634.92 เทียบกับ 2,531 บาทต่อปัญหา)

จากการวิเคราะห์อัตราส่วนต้นทุนต่อประสิทธิผลที่เพิ่มขึ้น เมื่อให้การบริหารทางเภสัชกรรม จากเดิมที่ไม่ได้ให้ต้องใช้ต้นทุนเพิ่มขึ้น 32.98 บาทต่อการลดปัญหาจากการใช้ยาเพิ่มขึ้น 1 ปัญหา และใช้ต้นทุนเพิ่มขึ้น 122.24 บาท ต่อการลดจำนวนผู้ป่วยที่เกิดปัญหาจากการใช้ยาเพิ่มขึ้น 1 คน

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ป่วย พบว่ากลุ่มที่ได้รับการบริหารทางเภสัชกรรมมีคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจในภาพรวมมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการบริหารทางเภสัชกรรม เมื่อพิจารณาความพึงพอใจรายด้าน ได้แก่ ด้านผู้ให้บริการ ด้านระยะเวลาที่ให้บริการ และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มที่ได้รับการบริหารทางเภสัชกรรมมีคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจใน 2 ด้านแรกมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการบริหารทางเภสัชกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p \text{ value} < 0.001$  และ  $p \text{ value} = 0.004$ ) ตามลำดับ

โดยสรุปการให้การบริหารทางเภสัชกรรมแก่ผู้ป่วยนอกโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง มีความคุ้มค่าและทำให้ผู้ป่วยพึงพอใจมากกว่าการที่ไม่ได้ให้การบริหารทางเภสัชกรรม

The purposes of this study were to compare cost-effectiveness and humanistic outcome of outpatients with chronic obstructive pulmonary disease at Maemoh hospital in Lampang province. The study design was prospective experimental design. The data were collected during November 1, 2003 to January 31, 2004. The study subjects were divided into 2 groups, the control group who did not receive pharmaceutical care services and the intervention group who received pharmaceutical care services.

The results showed that the total cost of control group was 50,620 Baht. Of these, direct cost was 47,000 Baht (92.85%) and indirect cost was 3,620 Baht (7.15%) with average cost of 1,265.50 Baht per case. Meanwhile, the total cost of intervention group was 52,698 Baht. Of these, direct cost was 48,838 Baht (92.68%) with average cost was 1,317.45 Baht per case.

According to number of drug related problems (DRPs), it was found that 19 patients with DRPs and 83 DRPs decreased in the intervention group. On the other side, the control group was found 2 patients with DRPs and 20 DRPs decreased which was significantly different from the intervention group ( $p < 0.001$ ).

The consequence of cost-effectiveness analysis presented that the intervention group had lower cost-effectiveness ratio than the control group; 2,773.58 vs. 25,310 Baht per person. Moreover, when using number of patients with DRPs as an effectiveness, the intervention group had lower cost-effectiveness ratio than the control group; 634.92 vs. 2,531 Baht per case.

The results of incremental cost-effectiveness ratio when effectiveness was number of patients with DRPs, and number of DRPs were 32.98 Baht/DRPs and 122.24 Baht/patient respectively.

Regarding to patient satisfaction toward pharmaceutical care service, the results indicated that overall average score of patient satisfaction in the intervention group was higher than that of the control group. Satisfaction in this study was broken down into categories which are domains of health care provider, waiting time, and environment. The intervention group had statistically significant better satisfaction score than control group in the first two categories ( $p$  value  $< 0.001$  and  $p$  value  $= 0.004$ ) respectively.

In conclusion, having provision of pharmaceutical care services to patients with chronic obstructive pulmonary disease were more cost-effective and satisfactory than without them.